

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Jeruzalémská 1283/9, 110 00 Praha 1

Příloha č. 1 Sběr relevantních informací
z domácích a zahraničních zdrojů

Číslo výzkumného úkolu: **VUS4_08_VÚBP**

Název výzkumného úkolu: **Návrh systému řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a prevence pracovních rizik pro státní organizace s více jak 500 zaměstnanci**

Sběr relevantních informací z domácích a zahraničních zdrojů

Rešerše je zpracovaná pro potřeby výzkumného úkolu institucionální podpory VÚBP č. VUS3_01_VÚBP Návrh systému řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a prevence pracovních rizik pro státní organizace s více jak 500 zaměstnanci.

Hlavním cílem výzkumného úkolu „Návrh systému řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a prevence pracovních rizik pro státní organizace s více jak 500 zaměstnanci“ je zpracování návrhu směrnice k organizaci zabezpečení BOZP a prevence pracovních rizik ve státních organizacích s více než 500 zaměstnanci.

Klíčová slova česky: BOZP, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, pracovní rizika, prevence rizik, státní organizace, státní správa, samospráva, organizace velké

Klíčová slova anglicky: OSH, occupational safety and health, occupational risks, risk prevention, state organizations/institutions, state administration, local government, large organizations

Jazykové omezení: český, anglický, německý

Časové omezení: bez omezení

Dokumenty dostupné v knihovně VÚBP a zdrojích VÚBP

BERG, Thomas; KOHLEN, Rainer. Mit Kultur und Leitbild zur erfolgreichen Sicherheitsarbeit in Unternehmen und Verwaltung. *Die BG*. 2010, roč. 122, č. 5, s. 206-209: 4 obr.

Bezpečnostní kultura a vzor jsou základem pozdější úspěšné podnikové bezpečnostní práce. Vhodná bezpečnostní kultura orientuje lidské chování na cíl. Bez nákladných koordinačních a kontrolních systémů jsou pracovníci podniku vedeni k tomu, aby se trvale chovali bezpečně. Bezpečnostní vzor popisuje novou bezpečnostní kulturu a pomáhá ji zavádět.

- kultura podniková - kultura bezpečnosti - bezpečnost provozní - chování bezpečné - podniky - vzory - správa státní

CRUZ, T. D. Is government workplace safety lacking? *Safety and Health*. 2002, roč. 165, č. 2, s. 46-52.

Jsou uvedeny statistiky pracovních a smrtelných úrazů ve státním a soukromém sektoru v USA a jejich počty jsou srovnávány. Vyplývá z toho, že státní sektor má vyšší počet úrazů v obou kategoriích. Přesné údaje v letech 1998, 1999 a 2000, týkající se vybraných orgánů státní správy jsou uvedeny v tabulce. Jedná se o celkovou úrazovost a nemocnost, o délku neschopnosti a o smrtelné úrazy. Závěrem jsou uvedena opatření, která mají stav bezpečnosti práce ve vládních pracovištích zlepšit.

- úřady - USA - úrazy pracovní - úrazy smrtelné - statistiky - bezpečnost práce - zlepšování - správa státní

ČERMÁK, Jaroslav. *Bezpečnost práce: aktualizované okruhy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. Praha: Eurounion, 2006. 721 s. ISBN 80-7317-051-5.

Jedná se o podstatně aktualizovanou publikaci, která se zaměřuje na vybrané okruhy BOZP s přihlédnutím ke změnám, ke kterým došlo v důsledku vstupu České republiky do EU. Úprava postihuje právní stav k 1. 3. 2006. Zabývá se všemi oblastmi, které jsou pro řízení BOZP stěžejní. Autor více rozpracovává povinnosti a úkoly státních orgánů, odborného dozoru, zaměstnavatelů i zaměstnanců. Pro praktické využití v podmínkách pracoviště vymezuje speciální požadavky ve vybraných okruzích činností. Kniha je vhodná nejen pro pracovníky v oblasti bezpečnosti práce, ale i pro vedoucí pracovníky.

- bezpečnost práce - ochrana zdraví - inspekce práce - správa státní - nebezpečí - rizika - hodnocení - OOPP - prostředky ochranné - způsobilost odborná - způsobilost zdravotní - úrazy pracovní - nemoci z povolání - zařízení technická - kategorizace prací - první pomoc - zařízení - stroje - řízení bezpečnosti práce - látky chemické - ochrana požární - systémy záchranné - předpisy právní

MORRISON, Kyle W. *Protecting the public worker : state and local employees do not always receive the same worker safety guarantees as those in the private sector. Why is this, and what can be done to ensure the safety of public employees? Safety and Health*. 2011, roč. 182, č. 2, s. 44-48.

Mnoho státních zaměstnanců není chráněno Zákonem o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (Occupational Safety and Health Act) a téměř polovina amerických států nenabízí žádnou federálně uznanou alternativu. Pracovníci zaměstnaní ve státní správě nebo místní samosprávě trpí více pracovními zraněními než pracovníci v soukromém sektoru. Zajištění BOZP státních zaměstnanců stěžují také rozpočtové otázky a rozmanitost na úřadech. Přesto existuje celá řada možností k zajištění jejich bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jedná se například o různá nařízení, konzultace či školení.

- správa státní - správa veřejná - pracovníci - ochrana zdraví - bezpečnost práce – USA

NEUGEBAUER, Tomáš. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce, neboli, O čem je současná BOZP. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-106-4.*

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je velice široký mezivědní obor, který, ač se to někomu nemusí zdát, se dotýká většiny lidí (netýká se pouze zaměstnanců, ale i například pacientů, OSVČ, studentů, zákazníků). Kniha, kterou právě držíte v rukou, vás provede současnou BOZP, seznámí vás s principy jejího pojetí a i se základními požadavky prevence rizik, tedy se zajištěním BOZP. Upozorní vás nejen na specifika BOZP v hornictví, ve státní správě a v bezpečnostních sborech. Také v ní najdete základní informace o oblastech, které se s BOZP prolínají – požární ochrana, firemní ekologie a krizový management. Zároveň vám poskytne informace o připravovaných změnách v právních předpisech a českých technických normách.

SVOBODOVÁ, Lenka. První výsledky dotazníkového šetření problematiky stresu na pracovišti "Subjektivní hodnocení zátěže pracovníků státní a veřejné správy faktory pracovního prostředí a pracovních podmínek". Praha: VÚBP, 2008.

Příspěvek informuje o prvních výsledcích dotazníkového šetření problematiky stresu na pracovišti "Subjektivní hodnocení zátěže pracovníků státní a veřejné správy faktory pracovního prostředí a pracovních podmínek". Obsah dotazníků se tedy zaměřil na stres, neúměrnou zátěž a další negativní jevy (násilí, obtěžování) na pracovištích ve veřejné správě, zejména v ústřední státní správě.

- stres - zátěž pracovní - zátěž psychická - násilí na pracovišti - správa státní - dotazníky - šetření - projekty

ŠENK, Zdeněk. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve státní správě a samosprávě. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 214 s. (Práce, mzdy, pojištění). ISBN 978-80-7263-953-3.

Publikace nabízí praktický a přehledně uspořádaný soubor jednotlivých oblastí BOZP zaměřený na specifickou skupinu organizací státní správy a samosprávy. Odborný výklad autora k požadavkům právních předpisů je doplněn velkým množstvím názorných příkladů. Kniha pomáhá uživateli naplnit právní požadavky a tím současně efektivně zlepšit systém řízení BOZP organizace. Svým pojetím navazuje na úspěšnou publikaci „BOZP prakticky a přehledně podle normy OHSAS“, a proto bude čtenářům výrazným pomocníkem při orientaci ve složité problematice dopadající na oblast BOZP.

- BOZP - bezpečnost a ochrana zdraví při práci - správa státní - samospráva - předpisy právní - dokumentace - formuláře – judikáty

TILHON, Jiří; SKŘEHOT, Petr Adolf; VALA, Jiří. Komentované vydání normy ČSN ISO 45001:2018. 1. vyd. Praha: Česká společnost pro jakost. 2018. 212 s. ISBN 978-80-02-02840-6

Publikace přináší čtenáři schválené znění systémové normy ČSN EN ISO 45001:2018 a náhled na výklad uvedených požadavků – komentář. Ten je rozepsán zpravidla za každým článkem normy, a to ve čtyřech sekcích: Vysvětlení požadavku, Kde a jak to bylo dříve, Jak na to?, Takto ne!. Komentáře mají přispět k bezproblémové zavedení požadavků normy ČSN ISO 45001, napomoci bezproblémové migraci z ČSN OHSAS 18001 k ČSN ISO 45001, napomoci sjednocení pohledu na naplnění požadavků normy mezi organizacemi normu zavádějícími a organizacemi provádějící audit.

TILHON, Jiří. Obsah prověrky BOZP v malých podnicích. Bezpečnost a hygiena práce, 2016, roč. 66, č. 6, str. 21-26. ISSN 0006-0453

Příspěvek přináší možný obsah a rozsah prověrky BOZP vykonávané na základě zákoníku práce. Celkem je definováno 24 různých oblastí seskupených do 5 celků. Z této rozsáhlé struktury si pak uživatel sám specifikuje vhodný rozsah provedení prověrky s ohledem na specifika svého podniku.

TILHON, Jiří. Nová pojetí systému managementu pohledem normy ISO 45001. Bezpečnost a hygiena práce, 2018, roč. 68, č. 5, str. 29-33. ISSN 0006-0453

Příspěvek přibližuje nové pojetí požadavků systému managementu BOZP u organizací. Klade důraz na jednotnost a komplexnost přístupu k této problematice, na provázanost jednotlivých požadavků napříč normou. Autor se věnuje celkem 15 oblastem, čili skupinám požadavků normy, které jsou doplněny výčtem požadovaných dokumentovaných informací.

TILHON, Jiří. ISO 45001 – změny oproti OHSAS 18001. *Perspektivy kvality*. Praha, ČSJ. 2018, roč. 7, č. 2, s. 8-11. ISSN 1805-6857

Příspěvek přibližuje konkrétní změny mezi jednotlivými normami a to po jednotlivých kapitolách. Je zdůrazněn posun v chápání jednotlivých pojmů v rámci nové systémové normy a jsou zdůrazněna nová pojetí definovaných požadavků. Ty jsou navíc propojeny s navazujícími požadavky k vytvoření jednotného náhledu na přibližovanou problematiku.

TILHON, Jiří. Kontext organizace podle ČSN ISO 45001:2018. *Bezpečnost a hygiena práce*, 2019, roč. 69, č. 5, str. 7-11. ISSN 0006-0453

Příspěvek přibližuje příklady definování jednotlivých vnitřních a vnějších prvků kontextu organizace s jejich propojením jak na zohlednění plánovaných a prováděných činností – systému řízení, tak na očekávání a potřeby všech zainteresovaných stran, vč. vlastních zaměstnanců. Očekávání a potřeby jsou demonstrovány na jednoduchém příkladu – poskytování služby, ukázaném ve zjednodušené podobě přímého vztahu v rámci plnění požadavku právního předpisu (běžné pojetí řízení BOZP), nebo rozpracovaném do podoby systému managementu BOZP se zdůrazněním procesního přístupu.

Dokumenty volně dostupné na Internetu v ČJ

***Ochrana zdraví a bezpečnost při práci (BOZP) v ústředních orgánech státní správy: řešení psychosociálních rizik na pracovišti: průvodce* [online]. EUPAE, TUNED, 2017 [cit. 2019-01-10]. Dostupný z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/ochrana-zdravi-a-bezpecnost-pri-praci-bozp-v-ustrednich-organech-statni-spravy-reseni-psycho-socialnich-rizik-na-pracovisti-pruvodce-2017-cz.aspx>.**

Autorem tohoto průvodce je Výbor pro sociální dialog v ústředních správních úřadech. Úkolem Výboru je propojit odbory a zaměstnavatele v ústřední správě napříč Evropou. Výbor se zaměřil zejména na psychosociální rizika v ústřední správě, protože ta dnes představují pravděpodobně nejvážnější hrozbu pro zdraví a duševní pohodu zaměstnanců a státních zaměstnanců. Ke zhoršování situace přispívá reorganizace, vyšší pracovní nároky a stárnutí populace. Tento průvodce je součástí širšího projektu, který pomůže ochránit všechny zaměstnance pracující v tomto sektoru. Existuje řada průvodců zabývajících se psychosociálními riziky, ale tento průvodce, který vznikl s pomocí Lionela Fultona z londýnské organizace Labour Research Department, je prvním evropským průvodcem, který se zaměřuje konkrétně na ústřední správu. Průvodce vychází z dosavadních průzkumů v této oblasti a z diskusí vzešlých během dvou seminářů v Madridu, Vilniusu a velké konference v Berlíně. Rovněž uvádí řadu případových studií vycházejících ze skutečných situací v ústřední správě."

Příznivé podmínky a bezpečnost a ochrana zdraví při práci (BOZP) v ústředních správních orgánech: jak se vypořádat s psychosociálními riziky při práci základní studie: souhrn [online]. EUPAE, TUNED, 2017 [cit. 2019-01-10].

Dostupný z: https://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/europe_et_international/CZ_Executive_summary.pdf

Při pohledu na pět faktorů zkoumaných ve výše uvedené společné zprávě Eurofoundu/EUOSHA je jasné, že tato psychosociální rizika se vyskytují i v ústřední státní správě. Co se pracovní náplně týče, jednou z hlavních obav jsou plánované restrukturalizace, které jsou v institucích ústřední státní správy v posledních letech poměrně rozšířené. Ještě závažnější problém související s náplní práce spočívá v tom, že zaměstnanci stále více jednájí s problémovými klienty; v řadě služeb ústřední státní správy je to velký problém. Pokud jde o náročnost práce a autonomii, na některých úsecích může být množství práce nadměrné, ačkoli z hlediska délky pracovní doby a rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem dosahuje ústřední státní správa SOUHRN 3 podle všeho lepších výsledků než ostatní odvětví ekonomiky. Situace je méně přehledná v oblasti sociálního prostředí na pracovišti, kde se hodnotí podpora poskytovaná kolegy, diskriminace a tzv. „nevhodné společenské chování“ – šikana, obtěžování, násilí a podobně.

ODLOŽILÍK, Leoš. *Návrh systému řízení BOZP v objektu státní správy*. Zlín, 2017. 74 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně Fakulta aplikované informatiky, Ústav elektroniky a měření. Vedoucí práce Gajdošík, Jiří. Dostupné také

z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/41037/odlo%C5%BEil%C3%ADk_2017_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Teoretická část práce se zabývá systémem BOZP, z hlediska legislativního vymezení, vymezením postavení subjektů BOZP a managementem rizik, který je dnes jedním ze základních kamenů současné BOZP. V praktické části práce je vypracována analýza rizik v modelovém prostředí objektu státní správy. Dále je vypracován návrh fungujícího systému řízení BOZP.

- **Klíčová slova:** BOZP, management rizik, systém řízení BOZP, odpovědnost

ŠAMŠOVÁ, Jana. *Analýza bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve společnosti České dráhy, a.s.* Zlín, 2016. 66 s. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta logistiky a krizového řízení, Ústav krizového řízení. Vedoucí práce Konečný, Jiří.

Dostupné také z: https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/39351/%C5%A1am%C5%A1ov%C3%A1_2016_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Bakalářská práce popisuje, analyzuje a hodnotí bezpečnost a ochranu zdraví při práci ze dvou hledisek, z teoretického a praktického. Teoretická část obsahuje terminologii k problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen BOZP), legislativu, vysvětluje pojmy, jako je školení zaměstnanců, lhůty povinných kontrol a prohlídek, ochranné pracovní pomůcky a další skutečnosti vztahující se k dané problematice. Praktická část je věnována seznámení s konkrétní společností a její strukturou, pohled na BOZP v konkrétní společnosti, a to České dráhy, a.s., kde velmi přísně dbají na prevenci a ochranu zaměstnanců a jsou jasně vymezené povinnosti zaměstnavatele při pracovním úrazu. Součástí je i představení profesí, a to pracovní pozice

bezpečnostního technika a pracovní pozice strojvedoucího, vymezení jejich činností a povinností. Analýzy rizika jsou provedeny pomocí metody PNH a analýzy What if.

- **Klíčová slova:** Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, riziko, analýza rizik, prevence, bezpečnostní technik, strojvedoucí, pracovní prostředí, pracovní úraz

TILHON, Jiří. Odborná způsobilost v BOZP: část 3: rozsah činnosti zaměstnavatele na úseku prevence rizik. Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti (JOSRA – Journal of Safety Research and Applications) [online], 2016, roč. 9, č. 3. Dostupný z: <http://www.bozpinfo.cz/josra/odborna-zpusobilost-v-bozp-cast-3-rozsah-cinnosti-zamestnavatele-na-useku-prevence-rizik>. ISSN 1803-3687

Příspěvek přibližuje potřebnou odbornou způsobilost osoby, která pro zaměstnavatele vykonává posuzování pracovišť s ohledem na BOZP. Za tím účelem je posuzování pracovišť rozděleno do čtyřech oblastí, které jsou vždy definovány minimálními vstupy a výstupy (s definováním obsahové stránky) k definování potřebných znalostí osob provádějících jednotlivé úkony kontroly / prověrky a přehled příslušných právních a technických norem, které se k prováděné činnosti vztahují a které by měla kontrolu / prověrku konající osoba znát. Součástí je i návrh kategorizace pracovišť zaměstnavatelem, k rozčlenění prostor zaměstnavatele podle nebezpečnosti a k určení, zda si v těchto prostorech může zabezpečovat BOZP sám, či prostřednictvím odborně způsobilých osob.

TILHON, Jiří. Nová pojetí požadavků BOZP normou ISO 45001. Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti[online]. 2018, roč. 11, č. 2. Dostupný z: <https://www.bozpinfo.cz/josra/nova-pojeti-pozadavku-bozp-normou-iso-45001>. ISSN 1803-3687.

Příspěvek podrobně uvádí pojetí nové systémové normy k řízení managementu BOZP. Zdůrazňuje nové prvky normy i nová pojetí a posun přístupů k již zavedeným pojmům; uvádí jednotlivé kapitoly normy, jejich členění a zdůrazňuje základní aspekty jednotlivých požadavků. U jednotlivých požadavků je poukázáno i na jejich vztah k českému právnímu řádu.

VOLRÁBOVÁ, Martina. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v institucích státní správy a samosprávy. Praha, 2017. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje, Fakulta 900. Vedoucí práce Ing. Martin Šikýř, Ph.D. Dostupné z: <https://theses.cz/id/nrajxn/>.

Bakalářská práce se zabývá bezpečností a ochranou zdraví při práci. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části, jsou vymezeny právní aspekty a obecné postupy. Druhou část bakalářské práce, tvoří SWOT analýza a analýza pracovních úrazů, v Nemocnici Na Bulovce. Na konci práce, je návrh na zlepšení systému v organizaci.